

RODZINA ULMÓW

DZIEJE MARKOWEJ OD LOKACJI PO POCZĄTEK XX W.
PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE ZAJĘĆ DO FILMU DYDAKTYCZNEGO

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

MUZEUM
POLAKÓW
RATUJĄCYCH
ŻYDÓW

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Projekt edukacyjny „Rodzina Ulmów” realizowany we współpracy
Ośrodka Rozwoju Edukacji z Muzeum Polaków Ratujących Żydów
podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Opracowanie

Katarzyna Łysak

Redakcja merytoryczna

Agnieszka Karczewska-Gzik

Marcin Chorążki

Marcin Karkut

Redakcja i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Zdjęcie na okładce

Artur Wyroślak

ISBN 978-83-67366-30-4

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2023

Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

WSTĘP

Przekazujemy Państwu materiały dydaktyczne przybliżające historię wsi Markowa oraz jej mieszkańców. Wieś ta nie byłaby postrzegana jako wyjątkowa, gdyby nie fakt, że 24 marca 1944 r. niemieccy żandarmi z posterunku w Łąncucie rozstrzelali rodzinę Ulmów – Wiktorię, będącą wówczas w zaawansowanej ciąży, Józefa oraz ich sześcioro dzieci, a także ośmioro Żydów, którym Ulmowie przez około półtora roku udzielali pomocy, ofiarowując im nie tylko mieszkanie, żywność, lekarstwa czy ubranie, ale także coś szczególnego: poczucie godności osobistej.

Historia ta stanowi najbardziej heroiczny przykład bezinteresownej pomocy Polaków obywatelom polskim narodowości żydowskiej, osobom ściganym i wykluczonym przez okupantów niemieckich, która zakończyła się bestialskim mordem dokonanym na bezbronnych – zginęło siedemnaście osób.

Dzieje Markowej ukazane na przestrzeni wieków, ujęte w procesach historycznych osadnictwa na prawie niemieckim za króla Kazimierza Wielkiego, a następnie w trakcie gospodarczych i społecznych procesów dziejowych, pozwalają zauważyć pewne prawidłowości typowe dla zmian na polskiej wsi, zaistniałych do końca XIX wieku.

Celem zajęć jest ukazanie na przykładzie Markowej typowych zjawisk dla polskiej wsi, począwszy od kolonizacji na prawie niemieckim, aż do rodzenia się odpowiedzialności i aktywności ukierunkowanej na rozwój społeczny i instytucjonalny wsi na przełomie XIX i XX wieku.

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: DZIEJE MARKOWEJ OD LOKACJI PO POCZĄTEK XX W.

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z rozwojem Markowej jako wsi oraz życiem jej mieszkańców.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń umiejscawia na osi czasu powstanie Markowej.
- Uczeń charakteryzuje mieszkańców wsi.
- Uczeń wyjaśnia, jaki wpływ na postawy mieszkańców Markowej podczas okupacji miały doświadczenia ciężkiej pracy na roli.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.
- Uczeń wyjaśnia, czym jest skansen i jaką odgrywa rolę.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca indywidualna z kartą pracy.
- Dyskusja.
- Rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Karta pracy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik 1). Prosi o zapoznanie się z poleceniami przed projekcją filmu *Dzieje Markowej od lokacji po początek XX w.*
2. W trakcie projekcji uczniowie wykonują zadanie 1 z karty pracy.
3. Po zakończeniu projekcji filmu uczniowie odpowiadają na problemy postawione w zadaniach 2 i 3.
4. Po wypełnieniu kart pracy nauczyciel omawia z uczniami ich odpowiedzi, korygując ewentualne nieścisłości.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel, podsumowując zajęcia, zadaje pytania: *Co można odnaleźć w skansenach? Dlaczego istnienie tego typu muzeów jest istotne?*

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały zaprojektowane w sposób mający na celu ukazanie rozwoju Markowej na przestrzeni wieków, a zwłaszcza rozwoju jej mieszkańców. Ważne jest, aby zwrócić

uwagę na rytm życia ludzi, dyktowany zarówno przez pory roku, jak i kalendarz liturgiczny. Należy uwypuklić trudy życia wiejskiego i pracy na roli, jako elementy kształtujące charakter i niezłomną postawę mieszkańców Markowej, dokonujących heroicznego czynu ratowania Żydów. Lekcja stwarza ponadto możliwość zwrócenia uwagi na skansen jako formę muzeum na świeżym powietrzu.

ZAŁĄCZNIK 1. KARTA PRACY

Zadanie 1

Na podstawie filmu oraz wiedzy własnej uzupełnij poniższą tabelę.

Wskaż władcę, który przyłączył ziemie Markowej do Królestwa Polskiego.	
Określ epokę historyczną, w której miało miejsce to wydarzenie.	
Jaką pracę wykonywali mieszkańcy Markowej?	
Jakie było ich położenie społeczne?	
Określ położenie geograficzne Markowej względem miejscowości, w której mieszkasz.	

Zadanie 2

Wypisz trudności, z którymi musieli mierzyć się mieszkańcy Markowej pracujący na roli.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3

Jakie cechy charakteru mogły ukształtować w mieszkańcach Markowej trudności wymienione w zadaniu 2?

.....

.....

.....

.....

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: DZIEJE MARKOWEJ OD LOKACJI PO POCZĄTEK XX W.

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z rozwojem Markowej jako wsi oraz życiem jej mieszkańców.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wskazuje przełomowe wydarzenia dla rozwoju wsi i umiejscawia je na osi czasu.
- Uczeń charakteryzuje mieszkańców wsi.
- Uczeń wyjaśnia, jaki wpływ na postawy mieszkańców Markowej podczas okupacji miały doświadczenia ciężkiej pracy na roli.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.
- Uczeń wyjaśnia, jaką rolę w edukacji historycznej odgrywa skansen.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca indywidualna z kartą pracy.
- Dyskusja.
- Rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Karta pracy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik 1). Prosi o zapoznanie się z poleceniami przed projekcją filmu *Dzieje Markowej od lokacji po początek XX w.*
2. W trakcie projekcji uczniowie wykonują zadanie 1 z karty pracy.
3. Po zakończeniu projekcji uczniowie odpowiadają na problemy postawione w zadaniach 2 i 3.
4. Po wypełnieniu kart pracy nauczyciel omawia z uczniami ich odpowiedzi, korygując ewentualne nieścisłości.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel, podsumowując zajęcia, zadaje pytanie: *Jaką rolę w edukacji historycznej odgrywa skansen?*

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały zaprojektowane w sposób mający na celu ukazanie rozwoju Markowej na przestrzeni wieków, a zwłaszcza rozwoju jej mieszkańców. Ważne jest, aby zwrócić

uwagę na rytm życia ludzi, dyktowany zarówno przez pory roku, jak i kalendarz liturgiczny. Należy uwypuklić trudy życia wiejskiego i pracy na roli, jako elementy kształtujące charakter i niezłomną postawę mieszkańców Markowej, dokonujących heroicznego czynu ratowania Żydów. Lekcja stwarza ponadto możliwość zwrócenia uwagi na skansen jako formę muzeum na świeżym powietrzu.

ZAŁĄCZNIK 1. KARTA PRACY

Zadanie 1

Na podstawie filmu oraz wiedzy własnej uzupełnij poniższą tabelę.

Na jakim prawie została lokowana Markowa?	
Dla jakiej epoki charakterystyczny jest ten typ osadnictwa? Jakie konsekwencje dla tego terenu miała akcja osadnicza?	
Wskaż wydarzenie, które przyczyniło się do rozwoju Markowej w XIX w. Podaj jego datę.	
Określ strukturę społeczną, zawodową i religijną Markowej.	

Zadanie 2

Wypisz trudności, z którymi musieli mierzyć się mieszkańcy Markowej pracujący na roli.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3

Jakie cechy charakteru mogły ukształtować w mieszkańcach Markowej trudności wymienione w zadaniu 2?

.....

.....

.....

.....

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
ALEJE UJAZDOWSKIE 28
00-478 WARSZAWA
TEL. 22 345 37 00
WWW.ORE.EDU.PL